

Havnar Avhaldsfelag 90 ár

Skal tað sigast nakað um felagsliv og um feløg, sum hava havt alstóran og mennandi týðning í Føroyum, so verður Havnar Avhaldsfelag, sum í morgin rundar tey niti árinu ikki at smæða seg burtur, men kemur at standa í søguni sum eitt tað mest livandi og tíðarmerkjandi felagið, sum higartil hava virkað.

I DAG ER AVHALDSFELAGIÐ Í HAVN TÓ BERT EITT EITI AFTURIMÓTI HVAT TAÐ VAR FYRI MANSALDRI SIÐANI, MEN TAÐ ER TÓ ELSTA FELAGIÐ Í RIKINUM AV SINUM SLAGI. TI SAMSTUNDIS SUM TAÐ ER AVHALDSFELAG, HEVUR TAÐ KANSKA MEIRA ENN NAKAÐ FELAG EISINI HAVT ANNAÐ UPPLYSANDI OG MENT UNARLIGAN TÝÐNING FYRI HAVNINA OG ALLAR FØROYAR

Tað er at vóna, at teir, sum nú sita og stjórna hesum felag kenna sína vitjumartíð og bera so í band, at rit um hetta felag verður fingið frá hondini, og skal tað koma í tokum tíma til 100 ára dagin eftir stovningina, so er at fara undir hetta í stundini, tí Havnar Avhaldsfelag var ein hin mest livandi parturin í Havnar søgu og júst í teimum størstu umbroytingartíðunum, sum verið hava hjá okkum.

Ta felagið hevði 85 ár á baki skrivaði K. (P. K. Mouritsen) soleiðis um stovningina av hesum felag:

ELSTA Í KONGARIKINUM

Sunnudagin seinasta — 20. oktober — sá tann, sum i tí ófantaliga heystarveðrinum hættaði sær útum, at merkið hjá Havnar Avhaldsfelag — veðraflaggið — varð vundið á stong á Hotel Hafnia.

Dione Isaksen

Ikki var sørt, at kenslurnar hjá eldri Havnarfólki bylgdust í barmi. Tað vóru minnini um farnar góðar ungdomsdagar, tú sást fara framvið í tonkunum.

Havnar Avhaldsfelag hevur rundað tey fimm og fyrsinstjúga árinu. Dagurin var hildin við limasamkomu á Hotel Hafnia, á Parnassinum við dögverða.

Hvønn týðning hetta felag hevur havt fyri Havnar bý? Hann hevur verið stórir, tí hetta var ikki bert eitt felag, men hetta var eitt tað mest aktiva og framburðsfýsna felag, sum kanska higartil hevur sæð dagsins ljós í Havn. Teir, ið stóðu fyri tí, vóru hugsjónarmenn. Dugdu ikki bert at siggja hvussu menniskja varð vordin sokkið í dikið av brennivinsnýtslu, men handalagið høvdu teir at fáa fólki, serliga ungdomin, at heftast í felagnum og tað við góðum frittíðarvalji. Har var lesistova, fittligt bókasavn,

nógv og ymisk bløð, hvat tær listi av spolum, talv, billiard o.a. Mennandi fundir, fyrelestrar, upplestrar og hvørt av sinum.

Tað var stillisliga farið fram, tá felagið varð stovnað. Tann dagin — tí stovningardagur 20. oktober 1878 — var brúðleyp á Argjum. Har logdu tey til merkis, at triggir menn sótu har, hvor hevði sitt glas frammanfyri sær, men tey vóru tóm. Teir vildu ikki hava uppi. Og tað varð tosað um hetta millum manna.

Dagin eftir frættist at Avhaldsfelag var stovnað. Og væl varð tikið undir við teimum trimum, C. C. Danielsen, Eliegar Andreassen, og Dione Isaksen.

Elsta avhaldsfelag í danska kongarikinum hevur avgjørt havt týðning. Havnar Avhaldsfelag hevur sett spor eftir sær.

Har komu fólk saman og har kom nógv fólk. Tann kyndilin, sum varð tendraður hin 20. oktober 1878 kyknaði viðahvar og lýsti í mangari dökkari smáttu.

I einum sangi sínum í gomlu Avhaldsangbókini tekur D. í Geil soleiðis til:

Tjúgunda oktober í ottahálvfjers, til verðina føddist eitt fostur, tó tað hevði skyldfólk so víða um lond, tað átti ei móðir, ei mostur, men bert nakrar pápar, sum aldu tað upp og royndu at fjálga um barnið.

Tað bleiv til eitt reystnenni, vakurt og prútt, frá barnsbeini gjordi tað nyttu. Um gøtan var óslott, so gekk tað tó stútt og var mongum øðrum til stúttu, tí hjálpsamt var barnið, sum trøllið so trútt mót vinfólki gomlum og ungum.

Og eisini í dag mundi tað verið til mikið gagn um hesin mentunar kyndilin aftur var logandi og avhaldsflaggið aftur kom at veitra frá egnu borg síni.

Teir vóru menn, ið bygdu felagið.

Tað eru slikir, ið byggja land.

BRETSKA HERVALDIÐ TÓK HUSINI

Flestu munnu kenna sangin, sum Sjóður Jógvansson yrkti stað stóð

eitt hús í grønu liði, og tað kann vera tað sama hvørja áskoðan ein hevur um rúsdrekka, so er einki at ivast í, at hann hevði grein í sinum máli, tá hann sangin yrkti, tí tann sum hevur hoyrt tey gomlu siga frá, so var standurin út av lagi hesum viðvikjandi í Havnini tá, hús og jørð varð drukkið upp, sett í veð fyri rúsdrekka, bátsskipanir gingu burt av rúsdrekkaávim.

Og Havnar Avhaldsfelag var tí sum ein bjargingarringur. Tað var væl fagnað av Havnarfólki. Limatalið óktist í stórum og nógvir týðandi menn gjordist limir av avhaldinum og stuðlaðu arbeiðið munandi, har vóru bæði hogir og lágir, sum tikið verður til; sagt er, at ein var ikki rættur maður, sum ikki var »í avhaldinum«. Limatalið kom upp um 200, eitt stórt limatal fyri Havnina tá.

Tað gjordist tórvur á at fáa egði

hús, limatalið vaks stóðugt. Til teir fingi húsini upp í 1880, tey vóru vígd 28. mars, vóru aðalfundur felagsins hildin í Tinghúsinum.

I 1894 gav felagið út blaðið DUGVAN, blaðstjóri var Djóni í Geil til hann doyði í 1912. Hetta blað var nógv lisið í Føroyum tá, og einki er at ivast í, at tað hevði stóra ávirkan á úrslitið av atkvøðugreiðsluni um rúsdrekkaálógina í 1907. Eitt skifti var DUGVAN størsta blað í Føroyum.

Sogan fer helst at vátta, at tað var bretska hersetingarvaldið, sum gjordi enda á Avhaldsfelagnum í Havn. Tá bretar komu á land í 1940 tóku teir avhaldshúsið, og siðani tá hevur felagið ikki havt liv lagað, men havt stóðuga afturgongd í limatali.

KVINNUR SLUPPU IKKI UPPI

Kvinnan var ikki mett ájavnt við mannin í teirri tíðini. Avhaldið varð stovnað, og henni var noktað limaskap. I 1883 hendi tað at ein kvinna bað um limaskap, men tað

var NEI. 51 atkvøddu imóti, 8 fyri. Men sluppu tær ikki upp í part, so stovnaðu tær sitt egnu felag »Kvindeforeningen til Ædrulighedens Fremme« og hetta felag helt á til tað í 1925 gekk upp í Avhaldsfelagið.

Havnar Avhaldsfelag ella sum navn ið er: Thorshavns Total Afholdelsesforening — kemur nevnan at fáa tann týðningin aftur, sum tað hevði fyrr. Húsini vóru í seld í 50'um til apotekaragrunnin, og felagið hevur litið virkað alment siðani.

Men i dag hevur felagið boðið limum sínum og umboðum fyri broðrafeleg síni til veitslu, sum verður í teimum stáuligu húsum hjá avhaldsfólkinum í Havn á Tinghúsvægn — og sjálvandi, tað verður seyðakjót, sum boðið verður, men tað verður úr sama bergi brotið, sum felagsins merki, tað verður føroyskt.

L.

Mogens Wahl . . .

(Framhald frá 1. síðu)

Eg hoyrði ríkisumboðsmannin í danska útvarpinum flyta roðu um føroysku kvæðini, dans okkara og mentan. Fá útvarpsending hevur glett meg meiri enn henda. Eingin føroyingur kundi viðgjørt hetta evni við størri fatan og innlvan og tókka til land og fólk, enn ríkisumboðsmaðurin gjordi her. Men tað undraði ongan, sum kundi ríkisumboðsmannin, sum hevði verið í føroyskum dansi

við honum og hoyrt hann hugtiknan skipa føroyskt kvæði, og sum av sjálvsroyndum visti, at einki, hvørki mentunarlígt ella vinnulígt í Føroyum var ríkisumboðsmanninum fremmant, men at hann sum fáur kendi føroysku viðurskiptini út í æsir og veruliga skilti føroyingin og legði allan sin doyð á at tala føroyingsins sok alla staðni, ið hann rokk framat.

Eg vil gjarna á 50 ára føðingardegnum nýta høvi at takka

Wahl ríkisumboðsmanni fyri hansara heitu stöðu og arbeiði fyri føroyingar og Føroyar, og ynskja honum alla góða eyndu við degnum.

I eydnuynskjunum liggur eisini tað »egoistiska« ynski, at ríkisumboðsmaðurin við síni stóru vitan, ríku evnum, ágrýtni og heita hjartalagi má halda fram við sínum ríkisumboðsmannastarvi mong, mong árinu enn.

Pætur.

Jaqueline Kennedy skal giftast

Jaqueline Kennedy, einkjan eftir fyrrverandi amerikanska forsetan John F. Kennedy skal giftast við grikska stórreidaranum Onassis.

Jaquelinin fór í gjár til Grikkalands til privatu oyggj Onassis í Egearahavinum. Nokur tíðindi vilja vera við at hon skal giftast í dag.

Jaqueline Kennedy er 39 ára gomul og Onassis er 62.

Kvinnufelagsfundur

Kvinnufelagið í Havn bjóðar limum sínum til fundar á Parnassinum týskvöldið 22. oktober kl. 20.00 st.

HELENA RUBINSTEINS vakurleikaserfrøðingur frúgvín H. Nagel heldur fyrelestrar við demonstration. Møtið fjølmentar.

NEVNDIN

HELENA RUBINSTEIN

HELENA RUBINSTEINS vakurleikaserfrøðingur frúgvín H. Nagel vitjar okkum í døgnum 21. til 28. oktober.

Frúgvín H. Nagel vil tá fegin geva tygum eina persónliga húðanálýsu og góð ráð yvirhøvdur viðvikjandi holdrøktini, um tygum ynskja tað.

Ringið til okkara ella vitjið inn á gólvið beinanvegin at víska tygum tíð til viðtalu. Aftlandi verður áhugin stórur, so best er at vera í góðari tíð.

»sýran«

áarvegur 4
telefon 1011

aut. einkarsøla fyri Føroyar.